

Автор: Гелета Віта,
учитель вищої кваліфікаційної категорії,
«учитель-методист»
НВК № 26 м. Рівне

Тема: Написання прислівників разом і через дефіс.

Мета уроку:

- повторити й поглибити знання учнів про способи творення прислівників;
- сприяти зміцненню навичок правопису складних прислівників разом і через дефіс та позначати відповідні орфограми, пояснювати їх за допомогою орфографічних правил;
- розвивати вміння аналізувати, узагальнювати, порівнювати мовні явища;
- виховувати любов до природи, почуття прекрасного, формувати естетичний смак школярів.

Тип уроку. Формування практичних умінь і навичок.

Методи та прийоми: гра «Асоціації», «Незакінчене речення», бесіда, читання з позначками, творче спостереження, гронування, хвилинка релаксації, гра «Конструктор».

Обладнання: таблиця «Написання прислівників», робочі матеріали до уроку, музичний відео кліп, малюнки для визначення настрою.

Хід уроку

Тінь від зими вже плаче під кущем смородини...

Ірина Одерако

I. Мотиваційний етап.

1. З'ясування емоційної готовності до уроку.

Гра в асоціації

- Сіре небо. Заклеєне вікно. Дихає теплом стара ребриста батарея. Ще зима... Але в душі вже інший настрій, інші бажання, інші прагнення.

- Мені цікаво, а яка пора року панує у вашій душі? Ви нагадуєте собі сьогодні тепле літо чи багряню осінь, холодну зиму чи блакитнооку весну?

- На парті ви знайдете зображення, що відповідають тій чи іншій порі року. Виберіть відповідне. (Учні приклеюють вибране зображення на душку.)

- Ось такою різнобарвною вийшла палітра нашого настрою. Та все ж теплі нотки переважають, і це приємно. До того ж я хочу вас запросити сьогодні не на зовсім звичайний урок, а на весняний блюз, який ніжно і мелодійно пробивається крізь чорно-білі кольори зими.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду та опорних знань.

Словникова робота

- Між іншим, а які асоціації викликає у вас слово «блюз»?

Блюз – музика – мелодія – танець – ніжність – гармонія.

- А що насправді означає це слово? Звернімося до словника.

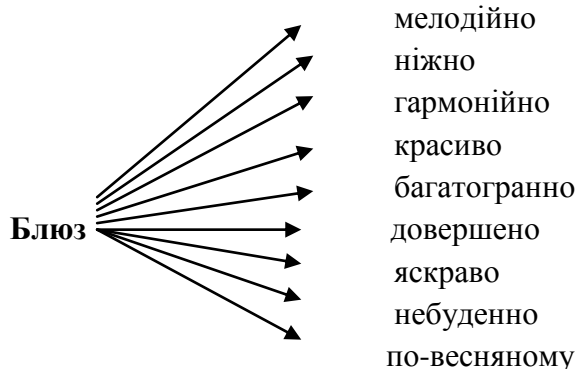
Блюз (з англ. - *меланхолія, журба*) – 1) пісня або танець американських негрів, що виконується в повільному темпі; 2) повільний бальний танець.

Створення грона-характеристики

- Як звучить блюз? Кажуть, що це не мелодія, а стан душі. (Звучить мелодія блюзу.)

- Спробуйте передати ритм блюзу, його мелодику за допомогою прислівників. (Учні будують грона-характеристику.)

- А сьогодні для нас блюз буде звучати ще й **по-весняному**.

- Підкресліть у записаних прислівниках вже вивчені вами орфограми, поясніть їх правопис.

- Чи є серед записаних прислівників такі, написання яких ви не можете пояснити?

II. Оголошення теми уроку, цілевизначення.

Незакінчене речення

Формула цілевизначення: «Сьогодні на уроці я хочу **дівзнатися...**, **навчитися...**».

III. Опрацювання навчального матеріалу.

1. Засвоєння граматичних відомостей.

1) Творче спостереження з елементами аналізу.

- Прочитайте текст. Чи перегукується він із епіграфом нашого уроку? Визначте, до якого стилю належить поданий текст. Як ви вважаєте, чий стан передає автор у цій мініатюрі – природи чи людини? Чи можна передати настрій твору мелодією блюзу? Обґрунтуйте свою думку.

Іде весна

Тінь від зими вже плаче під кущем смородини.

Ще сірі дні.

Ще **рано-вранці** пахне снігом.

Я мерзну. І **по-зимовому** ще **сиро** на душі.

Але весна!

Йй вірю! Хоч – ще мерзну, бо сірі-сірі дні і ранки – сніжні сні.

Так хочеться весни!

Нестерпно.

Смородині. Бузку. Траві.

І тінь зими вже плаче...

Сміється куц смородини весні.

- Випишіть слова, що пишуться через дефіс. З'ясуйте, до яких частин мови вони належать.

- Зробіть словотворчий аналіз слів **рано-вранці** і **сірі-сірі**. Спробуйте пояснити правопис цих слів.

- Розберіть за будовою слова **по-зимовому**, **по-весняному**. Зробіть висновки щодо їх написання.

2) **Робота з підручником (читання з позначками)** – с. 212.

3) **Бесіда.**

- Чи правильні висновки ви зробили щодо написання прислівників **по-зимовому**, **по-весняному**, **рано-вранці**?

- Що ще нового дізналися про написання прислівників через дефіс?

- Що спільного між написанням через дефіс прислівників і займенників?

2. **Формування мовленнєвих і граматичних умінь.**

1) **Гра «Пазли» (робота в парах).**

Кожний ряд отримує великий аркуш паперу з «пазлом», в якому вписано частину складного слова чи префікс та суфікс, за допомогою яких можна утворити прислівники. Кожна пара записує своє утворене слово і передає наступній. Коли всі слова записані, аркуші вивішуються на дошці.

I група – по ... ому, по ... е, по ... и.

II група – буд ... , казна ... , хтозна

III група – як ... , ... таки, ... то.

2) **Гра «Добери синонім».**

До поданих прислівників доберіть прислівники-синоніми, у яких писалося б два дефіси.

Дружно - ... (пліч-о-пліч).

Інколи - ... (коли-не-коли).

Поодинокі - ... (де-не-де).

Особисто - ... (віч-на віч).

Поставте наголос у записаних прислівниках. Запам'ятайте їх правопис і наголошення.

3) **Дослідження-зіставлення.**

Спишіть, розкриваючи дужки. Порівняйте написання співзвучних слів. З'ясуйте, до яких частин мови вони належать. Обґрунтуйте правопис прислівників разом і через дефіс.

Пташки защебетали вже по-весняному. По весняному небі пролетіли перші ластівки. Поволі гасло за вікном сонце. По-перше, треба добре знати народні прикмети. Весняні канікули тривають по перше квітня.

4) **Хвилинка релаксації.**

- Мабуть, немає нікого мудрішого за матінку-природу, бо інакше як пояснити, що щороку одна пора змінюється іншою та незмінно настає найочікуваніша з них – Весна. Вона пробуджує у душах людей щирі та ніжні почуття, бо Весна настає не тільки в природі, а й у серцях тих, хто здатен відчувати красу та спроможний милуватися навколишньою красою, яка, і справді, може залишити байдужими тільки кам'яні серця.

- Пориньмо ж ще раз у мелодію весняного блюзу, уявімо картину пробудження природи, відчуймо пробудження і власних сил та прагнень. *(Звучить мелодія блюзу, на екрані демонструється відеофільм «Весняне пробудження».)*

5) **Складання п'ятихвилинного есе.**

Есе (фр.) – короткі нариси, які відзначаються вишуканістю форми.

Напишіть невелике есе на тему «Моя весна», використавши прислівники на вивчену сьогодні орфограму.

б) Орфографічний тест «Так – ні».

1. Якщо прислівник має префікс **по-** та суфікс **-і-**, то він пишеться через дефіс? (Ні)
2. Якщо у своєму складі прислівник має **казна-**, **хтозна-**, то він пишеться через дефіс? (Так)
3. Складні прислівники **тихо-тихо**, **довго-довго** пишемо через дефіс? (Так)
4. Прислівники з **де-**, **аби-** пишуться через дефіс? (Ні)
5. Прислівники з префіксом **по-** і суфіксами **-ому-**, **-ему-** пишуться через дефіс? (Так)
6. У словосполученні **підписати зошит по шкільному по-** пишемо окремо? (Ні)
7. Прислівники **пліч-опліч**, **віч-навіч** записані правильно? (Ні)
8. Прислівники з **-сь** пишуться разом? (Так)
9. Прислівники з префіксом **по-** потрібно відрізнити від однозвучних прикметників, числівників і займенників із прийменником **по**? (Так)
10. Якщо у своєму складі прислівник має **будь-**, **бозна-**, то він пишеться разом? (Ні)
11. Дефіс у прислівниках пишеться за складання однакових чи близьких за змістом слів? (Так)
12. Складні прислівники з **-небудь**, **-таки**, **-то** пишуться разом? (Ні)

IV. Рефлексивно-оцінювальний етап.

- Вернімося до формули ціле визначення, яку ми побудували на початку уроку. Чи вдалося вам її виконати?

- Наскільки якісно ви сьогодні працювали, спробуйте визначити самі, для цього заповніть картку самооцінки, яка лежить у вас на парті.

- Я ж хочу вам побажати потепління у душі, змін на краще, нехай усі ваші негаразди та неприємності залишаться десь у минулому, нехай забере їх із собою Зима, яка вже минулася, а весна разом із пахощами квітів принесе пахощі надій.

V. Домашнє завдання.

- Вивчити матеріал підручника на с. 232.
- Використовуючи прислівники-синоніми або словосполучення, які можна замінити синонімічними їм прислівниками, скласти кросворд. Вписати у відповідні клітинки прислівники, що пишуться: I варіант – разом, II варіант – через дефіс.

Прізвище та ім'я учня	Засвоєння граматичних відомостей із вивченої теми (0-3 бали)	Виконання практичних завдань (творче спостереження, пазли, добираємо синоніми, дослідження-зіставлення) (0-3 бали)	Творча вправа (складання п'ятихвилинного есе) (0-3 бали)	Орфографічний тест (0 -3 бали)	Сума балів (самооцінка)